

3. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ. ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Εξέλιξη δημοκρατικού πολιτεύματος	- Μέχρι το 462 π.Χ., το αθηναϊκό πολίτευμα λειτουργούσε περίπου όπως το είχε διαμορφώσει ο Κλεισθένης. - Έπειτα, το πολίτευμα εξελίσσεται, η λαϊκή συμμετοχή διευρύνεται και ο δήμος ασκεί το σύνολο της εξουσίας.
Όργανα πολιτεύματος Εκκλησία του Δήμου	- Η Εκκλησία του Δήμου είναι το κυρίαρχο σώμα στη δομή του αθηναϊκού πολιτεύματος. - Όλοι οι ελεύθεροι πολίτες της Αττικής, σύμφωνα με τον νόμο, ήταν μέλη της. - Κατά τις συνεδριάσεις κάθε πολίτης μπορούσε ελεύθερα να εκφράσει τη γνώμη του. - Οι αποφάσεις της Εκκλησίας καθόριζαν την πορεία της πολιτείας σε όλους τους τομείς.
Βουλή των 500	- Η Εκκλησία εκλέγει (ένα έτος) τα μέλη της Βουλής των Πεντακοσίων, τώρα οι αρμοδιότητές της ήταν αυξημένες. - Προετοιμάζε τα κείμενα των νόμων (προβούλευμα): μετά από συζήτηση, τους ψήφισε ή τους απέρριπτε η Εκκλησία.
Άρειος Πάγος	Μετά τη μεταρρύθμιση του Εφιάλτη, ο Άρειος Πάγος δεν είχε δικαίωμα να ελέγχει τη βουλή.
Εννέα Άρχοντες	- Οι Εννέα Άρχοντες δεν εκλέγονταν πια, αλλά κληρώνονταν· δεν είχαν καμία εξουσία. - Οι Δέκα Στρατηγοί αναδεικνύονται ως οι κύριοι ανώτατοι άρχοντες. Έργο τους είναι η εσωτερική ασφάλεια της πόλης, ο σχεδιασμός της εξωτερικής πολιτικής και η διοίκηση του στρατού και του στόλου
Δέκα Στρατηγοί	
Άρειος Πάγος	Ο Εφιάλτης αφαίρεσε από τον Άρειο Πάγο την αποκλειστικότητα της απονομής της δικαιοσύνης, αφήνοντάς του μόνο τις περιπτώσεις φόνου εκ προμελέτης και εμπρησμού.
Ηλιαία	Όλες οι άλλες περιπτώσεις μεταφέρονται στη δικαιοδοσία ενός πολυμελούς λαϊκού δικαστηρίου, της Ηλιαίας, με 6.000 δικαστές, οι οποίοι εκλέγονταν, με θητεία ενός έτους, από την Εκκλησία. Η Ηλιαία χωριζόταν σε 10 τμήματα. Το κάθε τμήμα είχε αρμοδιότητα σε διαφορετικό δικαστικό τομέα και αντιπροσώπευε μία από τις δέκα φυλές της Αθήνας.
Λειτουργίες	- Η αθηναϊκή Πολιτεία, με την τόσο έντονη παρουσία σε πανελλήνια κλίμακα, είχε ανάγκη από χρήματα. - Η Αθήνα, με τις λειτουργίες, υποχρέωνε τους οικονομικά ισχυρούς Αθηναίους να προσφέρουν χρήματα. - Οι κυριότερες λειτουργίες ήταν: - η τρηραρχία, δηλαδή η προσφορά χρημάτων για τη συντήρηση ενός κρατικού πλοίου· - η χορηγία, τα έξοδα για το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης που θα συμμετείχε σε δραματικούς αγώνες· - η γυμνασιαρχία: τα έξοδα για διατροφή και εκγύμναση αθλητών που θα συμμετείχαν σε «γυμνικούς αγώνες»· - η εστίαση, τα έξοδα για γεύμα στα μέλη της φυλής του σε περίοδο εορτών ή αγώνων.
Μνημείο για τους πλούσιους Αθηναίους	Τους πλούσιους πολίτες που προσέφεραν μεγάλα ποσά για τις λειτουργίες η Πολιτεία τους τιμούσε, επιτρέποντάς τους να στήσουν αναμνηστικό μνημείο σε περίπτωση νίκης της ομάδας τους σε δραματικούς ή γυμνικούς αγώνες.

Ορισμοί: Εκκλησία του Δήμου, Βουλή των 500, Ηλιαία, λειτουργίες

Ε4 Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ – Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

Οι κοινωνικές ομάδες	Τρεις μεγάλες κοινωνικές ομάδες αποτελούσαν τον πληθυσμό της Αθήνας κατά τον 5ο αιώνα:
Πολίτες	α) Αθηναίοι πολίτες ήταν αυτοί που κατάγονταν από πατέρα και μητέρα Αθηναίους. Από αυτούς πήγαζε κάθε εξουσία. Αυτοί μόνο μπορούσαν να συμμετέχουν στην Εκκλησία του Δήμου.
Μέτοικοι	β) Οι μέτοικοι ήταν πολίτες άλλων ελληνικών πόλεων που είχαν εγκατασταθεί στην Αθήνα. Η κύρια ασχολία τους ήταν το εμπόριο και για να μένουν στην Αθήνα πλήρωναν έναν ειδικό φόρο, το μετοίκιον.
Δούλοι	γ) Οι δούλοι αποτελούσαν την πλειονότητα του πληθυσμού της Αθήνας. i) Άλλοι ήταν αιχμάλωτοι πολέμου, ii) άλλοι είχαν αγοραστεί στα δουλοπάζαρα και iii) άλλοι ήταν παιδιά δούλων. Η αθηναϊκή κοινωνία περιέβαλλε με στοργή τους δούλους και η κάθε οικογένεια τους θεωρούσε μέλη της.
Η αθηναϊκή οικογένεια	
Γυναίκες	- Η μέση αθηναϊκή οικογένεια έμενε συνήθως σε ένα απλό, μονώροφο σπίτι. - Το μοναδικό αξίωμα που μπορούσε να αναλάβει μια γυναίκα στην αρχαιότητα ήταν αυτό της ιέρειας. Δε λάμβανε μέρος στη δημόσια ζωή και ασχολείτο με τις οικιακές εργασίες. Φρόντιζε για την ανατροφή των παιδιών. Το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας ήταν στον γυναικωνίτη, ένα ιδιαίτερο τμήμα του σπιτιού που προοριζόταν γι' αυτήν.
Άνδρες	Ο άνδρας περνάει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας έξω από το σπίτι. Δεν ασχολείται με την προσωπική του εργασία, συχνάζει στα γυμναστήρια, στα δημόσια λουτρά, στα κουρέια. Εκεί συναντά τους γνωστούς του και συζητά διάφορα, από τα μικροπροβλήματα της ζωής μέχρι πολιτικά και φιλοσοφικά θέματα.

Ιστορία Α Γυμνασίου

Επαναληπτικό Φύλλο Ε3-4

Κορίτσια-Αγόρια	Συμμετέχει στις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου και λαμβάνει ενεργό μέρος. Το βράδυ, στο σπίτι του, οργανώνει συμπόσια με τους φίλους του. Εκεί, μόνο με τη συμμετοχή ανδρών, συζητά αγαπημένα θέματα, όπως η τέχνη και η φιλοσοφία. Ενώ τα κορίτσια έμεναν στο σπίτι και μάθαιναν από τη μητέρα τους το σύνολο των οικιακών εργασιών, τα αγόρια από την ηλικία των επτά ετών στέλνονταν σε ιδιωτικά σχολεία, για να μορφωθούν.
Τροφή Ρούχα Υποδήματα Κοσμήματα	- Η τροφή της αθηναϊκής οικογένειας ήταν λιτή: λαχανικά, ελιές, παστά ψάρια και σπάνια από κρέας. - Το βασικό ένδυμα ήταν ο χιτώνας. - Το ιμάτιο, είδος πανωφορίου, ήταν κατασκευασμένο από ζεστό, μάλλινο ύφασμα. - Τα σανδάλια, στα πόδια, συμπλήρωναν την αμφίεση. - Οι Αθηναίες φορούσαν κοσμήματα.

Ορισμοί: μετοίκιον, γυναικωνίτης, χιτώνας, ιμάτιον, σανδάλια

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΗΛΙΑΙΑΣ Ο όρκος που έδιναν οι δικαστές της Ηλιαίας, όταν αναλάμβαναν τα καθήκοντά τους: «Θα ψηφίζω σύμφωνα με τους νόμους. Στην περίπτωση που κάτι δεν προβλέπεται από το νόμο, θα αποφασίζω αυτό που είναι δίκαιο, χωρίς να παρασύρομαι από τη φιλία ή την έχθρα. Θα ψηφίζω λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη αυτό που έχει κατατεθεί στο δικαστήριο. Θα ακούω με την ίδια προσοχή και τα δύο αντίδικα μέρη. Ορκίζομαι στο Δία, τον Απόλλωνα και τη Δήμητρα».	Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΗΛΙΑΙΑΣ Ο όρκος των δικαστών της Ηλιαίας όταν γίνονταν δικαστές: «Θα αποφασίζω με βάση τους νόμους. Αν ο νόμος δεν αναφέρει κάτι, θα παίρνω απόφαση με βάση τη δικαιοσύνη, χωρίς να επηρεάζομαι από φιλίες ή έχθρες. Θα αποφασίζω εξετάζοντας μόνο όσα έχουν ειπωθεί στο δικαστήριο. Θα ακούω με την ίδια προσοχή και τον κατήγορο και τον κατηγορούμενο. Ορκίζομαι στο Δία, τον Απόλλωνα και τη Δήμητρα».
ΕΝΑΣ ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚΘΕΤΕΙ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Όταν ο Θεόπομπος ήταν επώνυμος άρχοντας, αφού ορίστηκα χορηγός σε τραγωδία, ξόδεψα 3.000 δραχμές και δύο μνες. Αργότερα, τότε που πήρα το βραβείο για την προετοιμασία ανδρικού χορού 2.000 δραχμές και άλλες 800 δραχμές για τους χορευτές του πυρρίχιου στα μεγάλα Παναθήναια. Επίσης πήρα το βραβείο ως χορηγός χορού στα Διονύσια και ξόδεψα, μαζί με την ανάθεση του τρίποδα, 3.000 δραχμές. Λυσίας, Απολογία δωροδοκίας, 1-3 (μετ. Β.Σ.)	ΕΝΑΣ ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚΘΕΤΕΙ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Όταν ο Θεόπομπος ήταν επώνυμος άρχοντας, καθώς έγινα χορηγός σε τραγωδία, πλήρωσα 3000 δραχμές και δύο μνες. Έπειτα, όταν πήρα το βραβείο για τον ανδρικό χορό (έδωσα) 2000 δραχμές και ακόμα 800 δραχμές για τους χορευτές του πυρρίχιου στα μεγάλα Παναθήναια. Ακόμη πήρα βραβείο ως χορηγός χορού στα Διονύσια και πλήρωσα, μαζί με τον τρίποδα, 3000 δραχμές. Λυσίας, Απολογία δωροδοκίας, 1-3 (μετ. Β.Σ.)
Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΙΚΩΝ Πρέπει να υπάρχει ειδική μέριμνα για τους μετοίκους, γιατί η πρόσοδος αυτή μου φαίνεται πως καταλέγεται στις καλύτερες, επειδή οι μέτοικοι συντηρούνται οι ίδιοι και προσφέρουν πολλές ωφέλειες στην πόλη, χωρίς να παίρνουν μισθό, αντίθετα καταβάλλουν το μετοίκιον. Νομίζω πως επαρκής μέριμνα είναι τούτη, να αφαιρέσουμε όσα, χωρίς να ωφελούν καθόλου την πόλη, δίνουν την εντύπωση πως ντροπιάζουν τους μετοίκους. Ξενοφών, Πόροι, ΙΙ, 1 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)	Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΙΚΩΝ Πρέπει (η πόλη) να φροντίζει ειδικά για τους μέτοικους, γιατί τα έξοδα που έχουμε από αυτούς νομίζω πως είναι από τα καλύτερα, αφού οι μέτοικοι πληρώνουν τα δικά τους έξοδα και ωφελούν την πόλη, καθώς χωρίς να τους δίνουμε μισθό πληρώνουν τον φόρο (μετοίκιον). Πιστεύω ότι είναι αρκετή φροντίδα να καταργήσουμε όσα από τη μία δεν κάνουν καλό στην πόλη, από την άλλη κάνουν τους μέτοικους να ντρέπονται. Ξενοφών, Πόροι, ΙΙ, 1 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ Από τη στιγμή που οι προμήθειες μπουν στο σπίτι, πρέπει κάποιος να τις διατηρήσει και να κάνει τις απαραίτητες εργασίες: μέσα στο σπίτι θα μεγαλώσουν τα νεογέννητα, στο σπίτι πρέπει να παραχθεί το αλεύρι που δίνουν τα δημητριακά. Το ίδιο ισχύει και για την κατασκευή των ενδυμάτων από το μαλλί. Επειδή μάλιστα όλες οι εργασίες χρειάζονται φροντίδα, και αυτές που γίνονται μέσα στο σπίτι και αυτές που γίνονται έξω, νομίζω ότι ο Θεός ανέθεσε στη φύση της γυναίκας τις εργασίες και τις φροντίδες μέσα στο σπίτι και στον άνδρα τις εξωτερικές. Ξενοφών, Οικονομικός, VII, 21-23 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ Όταν οι προμήθειες μπουν στο σπίτι, πρέπει κάποιος να τις διαφυλάξει και να κάνει όσα πρέπει να γίνουν: μέσα στο σπίτι θα αναπτυχθούν τα νεογέννητα, να φτιάξουν το αλεύρι από τα δημητριακά. Αυτό πρέπει να γίνει και για τα ρούχα που θα φτιαχτούν από μαλλί. Καθώς κάποιος πρέπει να φροντίσει για τις δουλειές, πιστεύω ότι ο Θεός έκανε ώστε να είναι στη φύση της γυναίκας να κάνει τις δουλειές και όλα τα απαραίτητα μέσα στο σπίτι και στη φύση του άνδρα να κάνει τις δουλειές έξω από το σπίτι. Ξενοφών, Οικονομικός, VII, 21-23 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)

Ιστορία Α Γυμνασίου
Επαναληπτικό Φύλλο Ε3-4

Ε3

1. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου με κριτήριο το περιεχόμενό τους.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Οι δέκα στρατηγοί κληρώνονταν.	
2	Ο Εφιάλτης αφαίρεσε πολλές αρμοδιότητες από την Ηλιαία.	
3	Οι λειτουργίες ήταν ένα είδος φόρου για τους πλούσιους Αθηναίους.	
4	Οι πλούσιοι πολίτες που επιτύγχαναν στις λειτουργίες μπορούσαν να στήσουν αναμνηστικό μνημείο.	
5	Οι Εννέα Άρχοντες κληρώνονταν.	
6	Τις αποφάσεις στην αθηναϊκή δημοκρατία τις έπαιρνε η Βουλή των 500.	
7	Οι Δέκα Στρατηγοί ήταν οι Αθηναίοι με τη μεγαλύτερη εξουσία.	
8	Ο Άρειος Πάγος ήταν, στα χρόνια της δημοκρατίας, το σημαντικότερο δικαστήριο της πόλης.	
9	Η Ηλιαία είχε 600 δικαστές.	
10	Η Βουλή των 500 προετοίμαζε τα κείμενα των νόμων (προβούλευμα).	

2. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

Η τριηραρχία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η εστίαση ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η χορηγία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η γυμνασιαρχία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή
--	---	---	--

Ε4

1. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου με κριτήριο το περιεχόμενό τους.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Οι αρχαίοι Αθηναίοι φορούσαν μπότες στα πόδια.	
2	Οι άνδρες δεν επιτρεπόταν να βγουν από το σπίτι.	
3	Οι γυναίκες κυκλοφορούσαν στην αγορά.	
4	Αγόρια και κορίτσια μορφώνονταν με τον ίδιο τρόπο.	
5	Κάποιοι γινόνταν δούλος μόνο μέσω του πολέμου.	
6	Ο χιτώννας ήταν είδος παπουτσιών.	
7	Οι γυναίκες αναλάμβαναν μόνο το αξίωμα της ιέρειας.	
8	Τα συμπόσια ήταν δημόσιες γιορτές στις οποίες συμμετείχε όλη η πόλη.	
9	Τα σπίτια των Αθηναίων ήταν συνήθως διώροφα και πολυτελή.	
10	Οι Αθηναίοι έτρωγαν πολυτελή και πλούσια γεύματα.	

1. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

Οι Μέτοικοι ήταν: α. πολίτες άλλης πόλης β. πολίτες της Αθήνας κάτω από 20 ετών γ. πολίτες της Σπάρτης δ. πολίτες της Περσίας	Οι Δούλοι στην Αθήνα είχαν: α. κακή μεταχείριση β. φριχτή μεταχείριση γ. καλή μεταχείριση δ. τίποτα από τα παραπάνω	Ο παιδαγωγός ήταν: α. ένας μορφωμένος δούλος β. ένας αμόρφωτος δούλος γ. ένας πολύ δυνατός δούλος δ. ένας δούλος από την Περσία	Το ιμάτιο ήταν: α. παπούτσι β. ρούχο γ. όπλο δ. έπιπλο
---	---	---	--